

ใบความรู้ที่ 11 เรื่อง คำบุพบท

คำบุพบท

คำบุพบท แปรตามรูปศัพท์ว่า “คำนำหน้าบท” “บท” ในที่นี้ หมายถึง ถ้อยคำ ดังนั้น คำบุพบท จึงทำหน้าที่เชื่อมคำหนึ่งหรือกลุ่มคำหนึ่งกับคำอื่นหรือกลุ่มคำอื่นเข้าด้วยกัน เพื่อบอกสถานที่ เวลา ลักษณะ เหตุผล แสดงอาการ หรือแสดงความเป็นเจ้าของ มีคำใช้มากมาย อาทิ ใน ใต้ บน ของ สำหรับ โดย ด้วย ตาม กับ ต่อ เพื่อ แห่ง กับ แก่ แต่ จน แต่ ข้าง ริม ฯลฯ

ตัวอย่าง

- ครูให้ความรู้แก่ลูกศิษย์
- เขาเดินทางโดยเครื่องบิน
- ครูต้องเสียสละเพื่อศิษย์
- อุทยานเขาใหญ่อยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา
- นักเรียนต้องมาโรงเรียนแต่เช้า
- โจทก์ยื่นคำร้องต่อศาล
- น้องไปเที่ยวกับเพื่อน
- ฉันทวยภักตอาหารเพลแต่พระสงฆ์

คำบุพบทที่แสดงความสัมพันธ์ต่าง ๆ อาทิ

- เสื้อผ้าในกระเป๋าเดินทาง (สัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่)
- สมศักดิ์เห็นแก่อือเสียง (สัมพันธ์เกี่ยวกับสิ่งที่มุ่งหวัง)
- ลินดาคอยอนุชิตจนค่ำ (สัมพันธ์เกี่ยวกับสิ่งที่มุ่งหวัง)
- คฤหาสน์หลังนี้เป็นของใคร (สัมพันธ์เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของ)

คำบุพบทบางคำ ถ้าใช้ในที่หนึ่งอาจแสดงความหมายอย่างนี้ แต่ใช้ในอีกที่หนึ่ง อาจแสดงความหมายอีกอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคำที่แวดล้อม (บริบท) อาทิ

- ไร่ของฉันอยู่ในจังหวัดเชียงราย สัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่
- เธอจะได้รับพระราชทานปริญญาบัตรในปีต่อไป (สัมพันธ์เกี่ยวกับกำหนดเวลา)
- จอยหันหมูด้วยมีตบาง ๆ (แสดงถึงการใช้เครื่องมือ)
- พี่ชายเตือนน้องสาวด้วยความหวังดี (แสดงถึงเจตนา)
- ผู้ใหญ่บ้านแจ้งลูกบ้านทราบโดยประกาศทางวิทยุชุมชน (แสดงถึงวิธีการ)
- ดาริกார้องขึ้นมาโดยไม่รู้สีกตัว (แสดงถึงลักษณะอาการ)

คำบุพบทในบางประโยคหรือข้อความบางแห่ง อาจละได้ ไม่ทำให้ความหมายของประโยคหรือข้อความนั้นเปลี่ยนแปลงไป อาทิ

- พ่อให้เงินแก่ลูก → พ่อให้เงินลูก
- คุณอยู่ที่ไหน → คุณอยู่ไหน
- บ้านพักสำหรับพนักงาน → บ้านพักพนักงาน
- นิสิตของมหาวิทยาลัย → นิสิตมหาวิทยาลัย

ตำแหน่งของคำบุพบท

ตำแหน่งของคำบุพบท

คำบุพบทอาจนำหน้าคำอื่นได้หลายชนิด ได้แก่

นำหน้าคำนาม อาทิ

- ลินดายืนอยู่ริมคลอง
- ชีวิตฉันก้าวหน้าเพราะครู
- อาคารนี้เป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

นำหน้าคำสรรพนาม อาทิ

- โปรดช่วยสุนัขของฉันด้วย
- เราไม่ได้รับข่าวจากเธอเลย
- ห้องนี้จัดไว้เฉพาะเธอคนเดียว

นำหน้าคำกริยา อาทิ

- เราทั้งหลายกินเพื่ออยู่
- อย่าเป็นคนเห็นแก่ได้
- ห้องกีฬาปิดชั่วคราวระหว่างสอบ

นำหน้าคำวิเศษณ์ อาทิ

- คุณต้องทำให้เสร็จโดยเร็ว
- งานนั้นสำเร็จลงด้วยดี